

Sobre el món i les nacions, 2

El marc-espai nacional, per tant, continua –i continuarà, previsiblement– com a espai definidor màxim d'identitat (de l'auto- i hetero-reconeixement en el món), i com a territori que delimita màximament la responsabilitat moral, cívica i política. Una expressió d'aquesta realitat és que, a tot arreu, la informació dita “nacional” (que en general vol dir de *dins* de l'estat, la de la banda d'“ací” de la frontera política), importa molt més que la internacional: observeu, en els diaris i els informatius, quines són les notícies prioritàries, les que més importen i afecten, siga que es tracte de catàstrofes, de personatges coneguts, de cultura, economia, medi ambient, política, escàndols, espectacles o esports: són les de *dins*, les considerades “nacionals”, i per tant moralment pròpies i pròximes. Una primera conclusió possible és que, davant d'aquesta realitat, cal assumir sense escarafalls la vigència efectiva, desitjada o no, del patriotisme o nacionalisme (tant se val amb un nom o amb un altre: poden ser usats com a sinònims, encara que sovint hom en fa una “distinció” valorativa arbitrària a favor d'un terme o de l'altre). Vigència com a ideologia negativa, limitadora, reductiva i amb potencial conflictiu, però també com a ideologia positiva i democràtica, ètica, inclusiva i constructiva: la pàtria o nació és, en la història contemporània, el *locus* definitori d'una societat o poble en el món, l'espai bàsic de la identitat compartida i el marc més significatiu i decisiu de la responsabilitat política i civil. Si aquesta “pàtria” té estat, l'estat s'encarrega de la seua preservació com a tal marc i espai, projectant i aplicant un nacionalisme moral, cultural i polític continu i eficaç, que per la seua mateixa “naturalitat” no sol presentar-se o aparèixer com a tal. Si no en té, li caldrà alguna estructura equivalent o suficient, ja que, en cas contrari, es produeix la dependència, la submissió i la subordinació en termes desiguals, que sol ser una posició poc saludable per a la vida personal i col·lectiva. La sobirania que necessita una pàtria, o país o nació, no cal que siga tan rigorosa, tancada i completa com era norma abans del 1945: pot ser tan limitada com la dels estats membres de la Unió Europea (amb

Joan Francesc Mira

normes infinites a les quals s'han de sotmetre), i privada fins i tot d'aquell emblema suprem que era la moneda. Però ha de ser una sobirania suficient per a garantir la “vida en nació” pròpia.

I aquesta és la condició del món. Un món compost de moltes *nacions*, “unides” o separades, independents o dependents. El planeta terra és una ONU, una “organització de nacions unides”, i no es veu com podrà ser cap altra cosa en el futur previsible. Dit d'una altra manera, o insistint en la mateixa: en els inicis del segle XXI, conceptes, qüestions i conflictes tals com globalització, migracions, poder de les multinacionals, nous integristes, barreja de cultures, etc., que constitueixen l'actualitat informativa, no han produït cap nova forma o model de vida col·lectiva substitutori de la “forma nacional” heretada dels segles passats. La nació és encara, i serà molt de temps, el marc substancial de les societats humanes. Per a algunes, des de fa ja alguns segles; per a d'altres, des de fa poques dècades. I deixeu-me acabar amb una perspectiva universal, global. En el món dels intercanvis globals, de la circulació universal de modes, de formes de vida, llengües (una sobretot), indumentària, begudes, música, cinema, etc. –és a dir, en el context d'una hipotètica tendència a la uniformitat i a la indiferenciació–, és necessari, justament, mantenir el valor de la diferència. La humanitat no guanya res anant cap a un espai cultural progressivament homogeni: la pèrdua de la varietat de les “espècies culturals” és una pèrdua absoluta tan destructora com la desaparició de les espècies naturals. El manteniment de la diferència –conscient i visible per a “nosaltres” des de dins, perceptible per als “altres” des de fora– no és tancament i regressió, sinó obertura i aportació. Els intercanvis i l'anomenat “mestissatge” no haurien de ser entesos com a procés de dissolució de les cultures en un sol magma universal indefinit (fet potser de productes de Hollywood, “músiques ètniques” i algun *best-seller* mundial), sinó com la forma actual (i de sempre!) d'evolució i transformació de les cultures. El rebuig de l'“essencialisme” no vol dir acceptació de la pròpia inexistència, o del suïcidi.

“La pàtria o nació és, en la història contemporània, el ‘locus’ definitori d'una societat o poble en el món, l'espai bàsic de la identitat compartida i el marc més significatiu i decisiu de la responsabilitat política i civil. Si aquesta ‘pàtria’ té estat, l'estat s'encarrega de la seua preservació”